

ПРОГРАМА

**за изпълнение на
Стратегията за децентрализация
2010 - 2013 г.**

Стратегията за децентрализация за периода 2006 – 2015 г. е дългосрочен документ за провеждане на националната политика за усъвършенстване на териториалното управление. Тя определя насоките за разпределение на правомощия и финансови ресурси между централното, областното и общинското равнище на управление, целящи предоставяне на по-качествени услуги на гражданите.

Стратегията за децентрализация се осъществява чрез четиригодишни програми, в които са предвидени конкретни мерки за постигане на заложените стратегически цели и приоритети.

Програмата за децентрализация на държавното управление за периода 2010-2013 г. е продължение на усилията на централната и местната власти да повишат ефективността на функциониране на институциите с цел предоставяне на по-адекватни на потребностите, повече и по-качествени услуги. Тя отразява заложените в Програмата на Правителството на европейското развитие на България ангажименти за задълбочаване на процеса на децентрализация, увеличаване на собствените приходи на общините, подобряване на качеството на услугите и повишаване на стандарта на живот на гражданите.

В периода 2006 – 2009 г. беше реализирана първата програма за изпълнение на стратегията. Общата количествена оценка е че са изпълнени около половината от набелязаните в нея мерки.

Основната положителна промяна бе предоставянето на данъчни правомощия на общините. С измененията в Конституцията се даде възможност на общинските съвети да определят размера на местните данъци при условия, по ред и в границите, установени в закон и размера на местните такси по ред, установен със закон. Това създаде условия от началото на 2008 г. общините да провеждат реална финансова политика, чрез определяне на ставките на местните данъци в граници, определени от закона.

Регламентирано бе и разпределението на субсидиите за общински пътища. Общините получиха патентния данък като собствен приходоизточник. През периода 2006-2009 г. общините започнаха да предоставят нови социални услуги в общността. Домовете за отглеждане и възпитание на деца лишени от родителски грижи отново минаха на общинско финансиране, но професионалните училища останаха на централно подчинение. Като цяло в количествен аспект се наблюдава преразпределение на ресурсите в полза на общините.

Реализирани са положителни структурни промени в местните финанси. Делът на собствените приходи достигна 35.8% (2007 г.), но вследствие кризата през последното тримесечие на 2008 г. спадна на 32.4%. Инвестициите достигнаха 28.6% от всички общински разходи.

	2005 г.	2006 г.	2007 г.	2008 г.	2009 г.
Дял на общинските приходи в БВП	6.9%	7.9%	8.2%	8.2%	7,8
Дял на общинските разходи в КДБ	16.2%	18.0%	19.2%	20.4%	19,2
Дял на общинските КР в публичните КР	23.6%	28.5%	36.7%	37.4%	33,9
Отношение на прираста на общинските ръзходи към прираста на всички публични разходи	1.0512	1.1132	1.0670	1.0631	0,9409

Наред с положителните промени се наблюдава спад на темпа на прираст на общинските разходи спрямо съответния темп на публичните разходи. Увеличава се делът на държавните трансфери, които не са планирани в общинските бюджети и се разпределят по непрозрачни правила. Определяните от държавата разходи за финансиране на делегираните услуги изостават спрямо инфлацията, което принуждава общините да отклоняват нарастващи суми от местните приходи за дофинансирането им.

В резултат на финансовата криза започна намаляване на собствените приходи на общините и увеличаване на държавните трансфери. През 2009 г. размерът на собствените приходи спадна на 29,32% при 32,44% през 2008 г.

За местните власти в Европа кризата е създавала широко разпространена нагласа за нуждата от радикално усъвършенстване на управлението на публичните разходи. Независимо, че използваните средства се различават в различните страни има постоянна нужда от повишаване на ефективността на целия публичен сектор, и следователно и по-голямо сътрудничество между всички заинтересовани страни. Целта е да се отстрани дублирането и да се намалят разходите, които възникват от липса на координация, интеграция и на гъвкавост на доставката на публични услуги, не само за удовлетворяване на исканията за текущата фискална ситуация, но също така да бъдат по-добре поставени на място дългосрочните социални и икономически промени. Декларацията от Утрехт за въздействието на финансовата/икономическа криза върху местното и регионално управление съдържа пет основни възможности за политически отговор от страна на правителството на въздействието на икономическата криза върху местното управление:

- ❖ Реформа на финансовите взаимоотношения
- ❖ Подобряване на отговорността и ефективността
- ❖ Подобряване на насочването/планирането на социалните привилегии
- ❖ Иновативно преустройство на публичните услуги
- ❖ Повишаване на местната гъвкавост и свобода на действие

Резултатите от анализа на тенденциите в местните финанси и международните сравнения дават основание да се направи извода, че за да се осъществят реални стъпки към децентрализация в България е необходимо да се постави ясна цел, която да се достигне в средносрочна перспектива (до 2013 г.): доближаване до средните за ЕС стойности по основни макроикономически показатели, характеризиращи степента на децентрализация в България.

Усилията за промени трябва да визират всички компоненти на системата, като особено внимание се обърне на тези, които изостават. Анализът на резултатите от реформата към децентрализация показва, че като такива се очертават:

- ❖ Разпределение на услугите между различните равнища на териториално управление, несъобразено с принципа на субсидиарността;

- ❖ Необвързаност на отговорностите за предоставяне на услугите на всяко равнище на управление със съответни правомощия и ресурси;
- ❖ Липсата на достатъчно собствени приходи на общините. Не може да се очаква съществено увеличаване на собствените приходи на общините от съществуващите източници. Това спира възможността за увеличаване на обхвата на техните правомощия и отговорности за разширяване на местните услуги;
- ❖ Изпълнението на програмата в частта ѝ за реформата на областното ниво се забавя, като предложенията за нормативни промени не намират по-нататъшно развитие;
- ❖ Липсата на функциониращи, осъзнали общите си интереси, местни общности. Повишаването на правомощията на кметовете и директорите на заведения за услуги трябва задължително да се съчетава с адекватно изграждане и функциониране на механизмите на гражданското общество. Разширяването на правомощията на местните власти трябва да се осъществява едновременно със засилване на гражданския контрол и въвличане на хората при вземане на местни решения.

Основни насоки

Постигането на визията и целите на Стратегията за децентрализация изискват усилия за продължаване на процеса на децентрализация в следните основни насоки:

- ❖ Децентрализация на публичните услуги и на управленските правомощия за делегираните услуги;
- ❖ Увеличаване на правомощията на местните власти;
- ❖ Увеличаване на собствените приходи на общините;
- ❖ Реформа на областното ниво на управление.
- ❖ Прилагане принципите за добро управление на местно ниво в изпълнение на Стратегията за иновации и добро управление на Съвета на Европа.

Децентрализация на публичните услуги и на управленските правомощия за делегираните услуги

Разпределението на услугите между различните равнища на териториално управление следва да се извършва в съответствие с принципа на субсидиарността като те трябва да се изпълняват от властите, които са най-близо до гражданите. Предоставянето на услугата от други органи трябва да отчита обхвата и естеството на задачата и изискванията за ефикасност и икономия.

Необходимо е да се преосмисли разделението на общинските услуги на делегирани и местни. Голяма част от сега делегираните услуги отговарят на всички критерии за местни услуги. Такива са детските градини и ясли, социалните услуги в общността, читалищата и други. Смесът, в т.ч. и настояването на общините за определянето им като делегирани, както и на всички нови предоставяни от тях услуги е единствено от липсата на собствени финансови ресурси. Затова реструктурирането на общинските услуги трябва

да се съпътства с предоставянето на нови източници на собствени приходи и съответно спиране на държавните трансфери за тях. С този ход биха се решили едновременно няколко задачи – увеличаване на дела на собствените приходи, увеличаване на местните правомощия за предоставяне на услуги и поемане на по-големи отговорности на местните власти към населението за предоставяните от тях услуги.

Постигането на горните критерии означава прехвърляне от централната към местната власт на значителни ресурси. С тези ресурси общините биха могли да поемат финансирането и оперативното управление на професионалните училища, да създадат очакваните от населението структури, осигуряващи ред и сигурност, да разширят кръга на предоставяните социални услуги, да реализират целите, заложи в оперативните програми, до които имат достъп, като изградят местната инфраструктура, регионални сметища и други съоръжения в сферата на околната среда.

Увеличаване на правомощията на местните власти

Прехвърлянето на отговорности към местните власти трябва да се съпътства и с адекватно увеличение на местните правомощия. Правомощията на общините по отношение на приходите се измерват с дела на собствените приходи от всички приходи на общините. Резултатите от анализа на данните показва, че целевото равнище от 50 % собствени приходи българските общини могат да достигнат най-вече чрез увеличаване на приходите от местни данъци. Необходимо е да се прекратят практики, които ограничават местните разходни правомощия чрез:

- ❖ разпределяне на допълнителни ресурси между общините, нерегламентирани в ЗДБРБ;
- ❖ поддържане на значителен дял на делегираните услуги;
- ❖ разширяване на секторната централизация, изразяваща се в увеличаване на финансовата зависимост от секторните министерства на общински структури при едновременно законодателно прехвърляне на правомощия от местните власти към директорите на съответните заведения.

Тези проблеми трябва да са обект на по-нататъшните действия за реализация на реформата към децентрализация.

Увеличаване на собствените приходи

Анализът на резултатите от реформата към децентрализация показва, че увеличаването на собствените приходи е ключ за по-нататъшното ѝ продължаване. Това може да се реализира чрез увеличаване на приходите от местни данъци, преструктуриране на данъчната система и въвеждане на нови местни данъци.

За постигане на заложените цели като основен индикатор се поставят следните индикатори за отчитане на прогреса на фискалната децентрализация:

- ❖ Дял на общинските инвестиции в инвестициите в КДБ – 50 %;
- ❖ Дял на собствените приходи от всички приходи на общините – 50 %

Реформа на областното ниво на управление

В контекста на декларацията за референтната рамка за регионална демокрация на Съвета на Европа, съдържаща се в Декларацията от Утрехт от м. ноември 2009 г. усилията трябва да бъдат насочени към развитие на регионалната демокрация, повишаване на капацитета и отговорността на областната администрация за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси. При запазване на общините като основната единица на местно самоуправление, като минимум, областните съвети за развитие, съставени от кметовете на общини и председателите на общинските съвети в областта и областните администрации постепенно трябва да поемат функции по предоставяне услуги с регионално значение и координация на секторните политики на областно ниво. Необходимо е:

- ❖ реструктуриране на стратегическото планиране и управление в областта за да се обвърже с националните приоритети и за да осигури тяхното ефективно и ефикасно изпълнение на местно равнище.
- ❖ регламентиране на взаимоотношенията между областните управители и териториалните звена на централната изпълнителна власт;
- ❖ осигуряване на нормативни, финансови и организационни механизми за изпълнението на възложените към момента отговорности на областния управител;
- ❖ повишаване на ефективността на съществуващите на областно ниво съвети и комисии.

Прилагане принципите за добро управление на местно ниво в изпълнение на Стратегията за иновации и добро управление на Съвета на Европа

През 2007 г. Министерският съвет одобри Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво на Съвета на Европа и участието на Република България в пилотното ѝ приложение. По този начин Република България се включи в пилотната група страни, наред с Република Италия, Кралство Испания, Кралство Норвегия и Кралство Белгия, които ще разработят свои национални планове за действие за изпълнение целите на Стратегията.

Амбицията на Стратегията за въвеждане на иновации и добро управление е да стимулира съвместни действия от страна на държавното и местното управление, с цел подобряване на качеството на управление на всички нива, започвайки от нивото, което е най-близо до гражданите и където стабилната и ефективно функционираща демокрация е от съществено значение. Необходима предпоставка за прилагането на тези принципи е местните власти да имат съответните правомощия, отговорности и ресурси, които да им дават възможност да регулират и управляват значителен дял от обществените дела под тяхна собствена отговорност и в интерес на местното население.

Целта на включените в програмата мерки е да мобилизира и стимулира действия на национално и местно ниво, така че гражданите да се възползват от доброто демократично местно управление посредством постоянно подобряване на качеството на местните публични услуги, ангажиране на населението в обществения живот и провеждането на политики, съответстващи на законно обосноваваните очаквания на хората. Реализацията на целите изисква:

- ❖ гражданите да бъдат поставени в центъра на всички демократични институции и процеси.
- ❖ общините постоянно да подобряват своето управление, в съответствие с Принципите на добро демократично управление на местно ниво
- ❖ централните органи да създадат и утвърждават институционални предпоставки за подобряване на управлението на общинско ниво, основавайки се на вече съществуващите си ангажименти в съответствие с Европейската харта за местно самоуправление и други стандарти на Съвета на Европа.

МЕРКИ ПО СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1 Ускорено прехвърляне на правомощия и ресурси от централните органи на изпълнителната власт към общините за укрепване на местното самоуправление

Приоритет 1. Прехвърляне предоставянето на публични услуги от централните към местните власти

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Преминаване на професионалните и на специалните училища, с изключение на тези с национално значение, към общините като делегирана услуга	Закон за училищното образование Закон за крила и развитие на културата	МОМН МФ, НСОРБ, МЗХ, МК	2012 г.	Подобряване на качеството на образователната услуга чрез отчитане на местните специфики	Одобен от МС проект на ЗУО Одобен от Министерски съвет проект на ЗИДЗЗРК Брой професионални и специални училища, преминали към общините
2. Увеличаване на предоставяните от общините услуги по устройството на територията и контрола в строителството	Закон за управление на територията	МРРБ НСОРБ	2010 - 2011 г.	Ясно разпределение на отговорностите по контрол.	Одобен от МС проект на ЗИДЗУТ
3. Предоставяне на местни правомощия по управление на хидротехническите съоръжения и поддържане на речните корита	Промяна в нормативната уредба – Закон за водите, ЗМСМА, Закон за общинската собственост	МОСВ МЗХ НСОРБ	2010 - 2011 г.	Подобряване на координацията и намаляване на щетите от бедствия	Одобрени от МС проекти на ЗИД на-ЗВ, ЗМСМА и ЗОС
4. Усъвършенстване на нормативната рамка за предоставяне на основни местни услуги: ВИК, управление на отпадъците	Промени в: -Закон за водите - Закон за	МОСВ МРРБ НСОРБ	2010 г.	Подобрени условия за предоставяне на услуги на гражданите	Одобрени от МС проекти на ЗИД на ЗВ, ЗУО

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
	управление на отпадъците - ЗМСМА,				
5. Предоставяне на общините права на собственост или на управление на пристанища, летища и други транспортни терминали с местно и регионално значение	Промяна в нормативната уредба: ЗМПВВПРБ; Закон за водите; ЗМСМА и др.	МТИТС МЗХ НСОРБ	2010 - 2012 г.	Подобряване на транспортното обслужване на населението и туристите	Одобрени от МС проекти на ЗИД на ЗМПВВПРБ; ЗВ; ЗМСМА
6. Прехвърляне на права, задължения и отговорности за управлението на горските ресурси към общините на базата на дългосрочно договаряне	Преструктуриране на горската система Промяна в Закона за горите и Закона за общинската собственост	МЗХ ИАГ НСОРБ	2011- 2013 г.	Децентрализация на управлението на горските ресурси	Одобрени от МС ЗИДЗГ и ЗИДЗОС Брой общини с прехвърлени права и отговорности за управление на горите
7. Усъвършенстване на нормативната уредба за статута на общинската полиция	Промяна в: - ЗМВР; - ЗМСМА	МВР, НСОРБ	2010 – 2011 г.	Разширяване на възможностите за опазване на обществения ред, охраната на обекти, безопасността на движението и осъществяване на контролната и административнонаказателната дейност на общините	Брой общини, създали общинска полиция

Приоритет 2. Увеличаване на собствената приходна база на общините чрез предоставяне на нови приходоизточници, увеличаване на местните правомощия и прехвърляне на държавна собственост

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
<p>1. Усъвършенстване на нормативната уредба на местните данъци и такси, включваща:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Превръщане на част от републиканския ДДФЛ в местен данък ❖ Установяване на фискална връзка с бизнеса за прилагане от общините на насърчителни и други механизми ❖ Допълване на имуществените данъци за необлагаемата до момента собственост ❖ Разширяване на правомощията на общинските съвети за въвеждане на данъчни облекчения и утежнения ❖ Адаптиране на системата от местни такси към законово възложените на общините местни услуги ❖ Подобряване на механизма за определяне на данъчната основа в съответствие с пазарните стойности 	Нов Закон за местните данъци и такси	МФ МРРБ, НСОРБ	2010 г.	Въвеждане на европейски тип система от местни данъци и предоставяне на права за провеждане гъвкава общинска данъчна политика, съобразно спецификата и интересите на гражданите. Разширяване на собствената приходна база на общините	Одобрен от МС проект на нов ЗМДТ
2. Увеличаване на общинските приходи от концесионни договори чрез разширяване обхвата на общинските концесии и увеличаване приходите от държавните концесии на общините за поддържане на общинската инфраструктура размера на	Изменение на Закона за концесиите и на Закона за подземните богатства в	МИЕТ МРРБ МФ,	2010 - 2013 г.	Подобряване на общинската инфраструктура	Одобрен от МС проект на ЗИДЗК и ЗИДЗПБ

приходите от държавните концесии на общините за поддържане на общинската инфраструктура	частта за приходите към общините				
3. Прехвърляне на имоти - държавна собственост на общините и облекчаване на процедурите по прехвърляне	Промени в Закона за държавната собственост и Закона за общинската собственост	Всички министерства ОУ	2010 - 2013 г.	Увеличена собствена приходна база на общините	Брой прехвърлени имоти. Одобрени от МС проекти на ЗИД на ЗДС и ЗОС
4. Регламентиране правото на общините да събират допълнителни финансови ресурси доброволно от населението за предоставяне на конкретни услуги	ЗМСМА	МФ НСОРБ	2011 г.	Създаване на възможности жителите на населените места да решават инфраструктурни проблеми със собствени средства	Одобен от МС проект на ЗИД ЗМСМА
5. Облекчаване на процедурите по предоставяне за стопанисване и управление на недвижимите културни ценности - държавна собственост на общините и възможност за съвместното им стопанисване и управление от две или повече общини.	Промени в Закона за културното наследство и Закона за местните данъци и такси	МК НСОРБ	2010 г.	Подобряване на управлението на недвижимите културни ценности	Одобен от МС проект на ЗИД ЗКН и ЗИДЗМДТ

Приоритет 3. Ускорено увеличаване на инвестиционния капацитет и на правомощията на общините да провеждат местна инвестиционна политика

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Консолидиране на инвестиционните трансфери от министерствата за общините	Ежегодния ЗДБРБ	МФ МТСП, МК, МРРБ, МОМН, НСОРБ	2010 - 2011 г.	По-добро планиране на инвестиционните програми на общините	Одобрен от МС проект на закон - ЗДБРБ
2. Законово регламентиране на общия размер на целевата субсидия за капиталови разходи и разработване на нов механизъм за разпределението ѝ	ЗДБРБ Закон за местните финанси Закон за общинските бюджети	МФ НСОРБ	2010 - 2011 г.	Разпределение на средствата по прозрачни и обективни критерии. Възможност за дългосрочно планиране	Одобрени от МС проекти на закони - ЗДБРБ, ЗИДЗМФ и ЗИДЗОБ
3. Укрепване на финансовия, административния и програмния капацитет на общините за разработване, съфинансиране и управление на инвестиционни проекти, в т.ч. и от фондовете на ЕС		МРРБ, МОСВ, МТСП, МИЕТ, МЗХ, ИАРА, НСОРБ	2010 – 2013	Нарастване на собствените правомощия на общините при управление на инвестиционни ресурси	Размер на средствата усвоени от общините
4. Предоставяне на права на общинските съвети да въвеждат местни преференции за клас инвеститори, по аналогия със Закона за насърчаване на инвестициите	Закон за насърчаване на инвестициите	МИЕТ; МФ, НСОРБ	2010 г.	Създаване на възможност за общинска политика за насърчаване на местните инвестиции	Одобрен от МС проект на ЗИД на - ЗНИ

Приоритет 4. Прехвърляне на правомощия за управление на делегираните на общините услуги

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Предоставяне на правомощия на общините за паритетно участие в избора на директори на общински училища, съвместно с училищните настоятелства и МОМН	Закон за училищното образование	МОМН	2011 г.	Подобряване на качеството на обучение в съответствие с местните политики и очакванията на гражданите	Одобрен от МС проект на ЗУО
2. Въвеждане на механизми на контрол и атестация на директорите на училища с участие на представители на местните общности	Закон за училищното образование	МОМН	2011 г.	Засилване участието на местната общност в управлението на образованието в съответствие с българските традиции в образованието	Одобрен от МС проект на ЗУО
3. Увеличаване правомощията на общините да откриват/закриват заведения за делегирани услуги	ЗУО ЗСП, ЗЗ ЗМСМА	МОМН, МЗ МТСП	2012 г.	Подобряване на обслужването на населението	Одобрени от МС проекти на ЗУО и проекти на ЗИД на ЗНП, ЗСП, ЗЗ и ЗМСМА
4. Преоценка на разделението на публичните услуги и трансформиране на част от делегираните услуги като местни със съответните ресурси и правомощия	РМС	МФ МТСП, МОМН, МЗ, МК, НСОРБ	2011 - 2013 г.	Равенство между ползите от потребените местни услуги и платените данъци за тяхното предлагане	Прието решение на МС за разделение на дейностите, финансирани от общинските бюджети на местни и делегирани от държавата

Приоритет 5. Повишаване на обективността и ефективността при разпределяне на ресурси и правомощия на основата на равнопоставен диалог между централната и местната власт

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. По-нататъшно обективизиране и стабилизиране на взаимоотношенията между централния бюджет и общинските бюджети	Нов Закон за местните финанси или промяна в Закона за общинските бюджети	МФ НСОРБ	2010 – 2012 г.	Разширяване на правомощията на общините по управление на местните финанси за провеждане на местни политики	Одобрен от МС проект на нов ЗМФ или изменение в ЗОБ
2. Усъвършенстване и създаване на траен механизъм за подпомагане на общините с изравнителна субсидия	Промяна в Закона за общинските бюджети	МФ НСОРБ	2012 г.	Въвеждане на европейски тип система за хоризонтално финансово изравняване на общините. По-справедливо и обективно разпределение на обществения ресурс. Постигане на ефективност и прозрачност при разпределение на изравнителната субсидия	Одобрен от МС проект на ЗИД на ЗОБ
3. Разработване на критерии за разпределение по общини на средствата, предоставяни от министерствата по	ЗДБРБ за съответната година и	МФ МОМН, МОСВ,	2010 – 2012 г.	Създаване на прозрачни и ясни правила за	ЗДБРБ за съответната година и

национални програми	националните програми	МРРБ, МК, МЗ, МТИТС, МТСП НСОРБ		разпределение на средствата по общини	националните програми
4. Участие на представители на общините в мониторинга за използване на средствата от структурните фондове на ЕС	споразумение	МС, НСОРБ	2010-2013 г.	По-добро усвояване на фондовете от ЕС	Подписано споразумение.
5. Регулярни срещи на представители на общините с управляващите органи на ОП за решаване на текущи въпроси	споразумение	МС, НСОРБ	2010-2013 г.	Гарантиране на прозрачност и контрол при изразходването на средствата, предоставени от ЕС, мониторинг и оценка	Подписано споразумение.
6. Участие на местните власти в разработването на нов механизъм за управление на фондовете на ЕС за следващия планов период	споразумение	МС, НСОРБ	2012 г.	По-добро планиране	Подписано споразумение.
7. Осигуряване участието на представители на местните власти в работни групи за разработване на проекти на нормативни актове и на стратегически и програмни документи, засягащи местното самоуправление	споразумение	Министерск и съвет Всички министерства	2010-2013 г.	По-добра правна уредба на местното самоуправление	Подписано споразумение.
9. Разработване на система от базисни показатели за оценка на финансовото състояние на общините	Разработване на показатели за оценка	МФ, НСОРБ	2011 г.	Наличие на точна информация за оценка на финансовото състояние на общините	Разработена система от показатели.
10. Реализация на програма за подпомагане на общини в тежко финансово състояние	РМС	МФ, НСОРБ	2011 - 2013 г.	Подобряване на финансовото състояние на общини, изпитващи финансови затруднения	Брой подпомогнати общини в тежко финансово състояние

Приоритет 6. Повишаване на капацитета и отговорността на местните власти за формулиране и провеждане на общинските политики

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
<p>1. Усъвършенстване на нормативната уредба на местното самоуправление, включваща:</p> <ul style="list-style-type: none"> ❖ Гарантиране на собствената сфера на дейност на местното самоуправление. Пълно прилагане принципите на ЕХМС в нормативната ни уредба. ❖ Осигуряване на баланс и устойчивост в дейността на двата органа на местната власт – общински съвет и кмет. ❖ Разширяване участието на гражданите при формиране и изпълнение на местните политики. ❖ Повишени изисквания към отчетността на местните власти (администрация, съвет) пред гражданите. ❖ Разработване на единен модел на междуобщинско сдружение за предоставяне на услуги от общ интерес 	<p>Нов Закон за местното самоуправление</p> <p>Промени в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление</p>	Министерски съвет МФ, НСОРБ	2010-2011 г.	Изграждане на съвременна европейска рамка на местното самоуправление	Одобрен от МС проект на нов ЗМС и ЗИДЗПУГДВМС
2. По-ефективно използване капацитета на РАО и професионални сдружения на общински служители за формулиране и провеждане на местни политики.		НСОРБ	2010-2013 г.		
3. Проучване на възможности за усъвършенстване на административно-териториалното устройство на страната	Нормативни промени и дискусии	МРРБ	2011-2013 г.	Подобряване на административно-териториалното	Одобрен от МС на ЗИД на ЗАТУРБ

	форуми			устройство	
--	--------	--	--	------------	--

Приоритет 7. Ефективно прилагане на принципите за добро управление на местно ниво на Съвета на Европа

Мярка	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Провеждане на информационно разяснителна кампания сред местните власти и гражданите за прилагане на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво	Провеждане на дискуссионни форуми, разработване на методически материали, срещи	МРРБ НСОРБ	2010 – 2012 г.	Запознаване с 12-те принципи за добро управление на местно ниво	Брой форуми, работни срещи
2. Създаване на необходимите структури и разработване на процедури за прилагане на Стратегията за иновации и добро управление на местно ниво	Решение на СДДУ	МРРБ НСОРБ	2010	Обективна оценка на критериите за присъждане на етикета на общините, прилагащи 12 те принципи за добро управление	Създаване на национална платформа и формиране на работни групи от експерти за присъждане на етикета
3. Присъждане на етикета за иновации и добро управление на общините	Награждаване на общините с присъден етикет за иновации	НСОРБ МРРБ	2010-2013	Добро прилагане на принципите за добро управление на местно ниво	Брой общини получили етикета.
4. Разработване на годишен доклад от Националния орган за извършената дейност по присъждане на етикета и предоставянето му в на Съвета на Европа	Годишен доклад	МРРБ НСОРБ	2010 - 2012 г.	Анализ на резултатите от извършената дейност по присъждане на етикета	Разработен доклад

МЕРКИ ПО СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2 Оптимизиране на функционалната компетентност на областния управител за координация на секторните политики на регионално равнище.

Приоритет 1. Повишаване на капацитета и отговорността на областната администрация за провеждане на регионална политика, за осъществяване на държавно управление по места и за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Оптимизиране на функциите и статута на областния управител и областната администрация	Промяна на нормативната уредба, регламентираща правомощията на областния управител	МС областни администрации	2012 г.	Постигане на съответствие между финансовия и административен капацитет и функциите, възложени на областния управител	Брой изменени нормативни актове
2. Разработване на методика за определяне на числеността на персонала на областните администрации	Методика за определяне на числеността на областната администрация	МС МФ, ОА	2011 г.	Прозрачност при определяне на числеността на областните администрации	Разработена методика

3. Разработване на методика за финансиране на дейностите на областните администрации, включително чрез въвеждане на стандарти за издръжка на областните администрации	Методика за финансиране на дейностите на областните администрации Промяна в нормативната уредба	МС МФ, ОА	2011 г.	Постигане на прозрачност при определяне на бюджетите на областните администрации	Разработена методика
4. Подобряване на координацията между централните органи на изпълнителната власт и областните управители	Закон за администрацията	МС, ОА	2010 - 2013 г.	Повишаване на капацитета на областния управител за координация на секторните политики на областно ниво	Одобрен от МС проект на ЗИДЗА
5. Осигуряване на взаимнообвързаност между областната стратегия за развитие и секторните стратегии, засягащи развитието на областта	Методика	МРРБ МС ОА	2010 - 2011 г.	Превръщане на областната стратегия в основен програмен документ за развитие на областта	Утвърдена методика.
6. Предоставяне на правомощия на областните управители в областта на развитието на социалните услуги	Закон за социалното подпомагане	ОА, МТСП, НСОРБ	2010 г.	Разработени областни стратегии за развитие на социалните услуги. Гарантиране на равен достъп до услуги на потребителите	Одобрен от МС проект на ЗИД на ЗСП

Приоритет 2. Засилване на координиращата роля на областния управител по отношение на актовете и действията на ръководителите на териториални звена на централната изпълнителна власт на територията на областта

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Засилване на контролните функции на областния управител по отношение на териториалните звена на централната изпълнителна власт	Закон за администрацията и специалните закони	МС ОА	2010 г.	Подобряване на контрола върху законосъобразността на актовете на ръководителите на териториалните звена	Одобрен проект на ЗИД ЗА и специалните закони
2. Включване на областния управител в процедурите по подбор, атестиране и определяне на годишните цели на ръководителите на териториални звена на централната власт	Промяна в нормативната уредба	МС ОА	2010 г.	Подобряване на хоризонталната координация на областно ниво	Приети изменения в Наредбата за провеждане на конкурсите за държавни служители и НУРАСДА
3. Разработване на механизъм, осигуряващ съгласуване инициативите на общините и съдействие от деконцентрираните структури на централната власт при подготовката и изпълнението на проекти от фондовете на ЕС от общините	Споразумение	МС НСОРБ	2012 г.	Подкрепа за общините при подготовката и изпълнението на общинските проекти. По-ефективно използване на фондовете на ЕС	Разработен механизъм

Приоритет 3. Увеличаване правомощията на регионалните и областните съвети за развитие

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Подкрепа за организационно развитие на регионалните съвети за развитие	Обучение Регионални кръгли маси	МРРБ МОСВ, МОН, МФ, МЗ, МИЕ, МТСП, МК, ОУ	2010 г.	Повишаване на административния капацитет	Брой проведени обучения
2. Засилване ролята на областните съвети за развитие като органи за провеждане на държавната политика и осъществяване на регионална координация	Закон за регионалното развитие ППЗРР	МС МРРБ ОА	2010 – 2011 г.	Трансформиране на областните съвети в орган с ясни права и отговорности	Одобен от МС проект на ЗИД на ЗРР и приети от МС изменения и допълнения в ППЗРР
3. Избор на модел за регионализация и второ ниво на самоуправление	Нормативни промени	МС МРРБ ОУ	2010 – 2011 г.	По добро управление	Разработени варианти за второ ниво на самоуправление

МЕРКИ ПО СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3 Развитие на местното самоуправление в рамките на общината чрез повишаване на управленската и финансовата самостоятелност на кметствата и заведенията за услуги

Приоритет 1. Разширено прилагане на системата на делегираните бюджети в заведенията за услуги

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Стимулиране на общините за внедряването на системата на делегираните бюджети в заведенията за услуги	РМС; ЗДБРБ	МОМН, МЗ, МК, МТСП НСОРБ,	2010 - 2013 г.	Подобряване на ефективността при управление на финансовия ресурс в интерес на кметствата и заведенията за услуги	Брой общини с делегирани бюджети
2. Повишаване капацитета на общинската администрация за разширено въвеждане и прилагане на СДБ	Обучение	НСОРБ	2010 - 2011 г.	По-ефективно прилагане на системата на СДБ	Брой проведени обучения.
3. Разработване на механизми за общински контрол на заведенията за услуги по прилагане на системата за делегирани бюджети	Механизъм за контрол и обучение	НСОРБ; МОМН; МЗ; МК, МТСП	2010 г.	Ефективно използване на средствата, предоставени чрез системата на делегираните бюджети	Изготвен механизъм и брой проведени обучения.

Приоритет 2. Повишаване управленската и финансова самостоятелност на кметствата

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Разширяване участието на кметствата при предоставяне на местни услуги	ЗМСМА ЗДБРБ; Закон за местните финанси	МС, МРРБ, НСОРБ	2011 г.	Подобряване обслужването на населението	Одобрени от МС проекти на закони - ЗМСМА, ЗДБРБ
2. Стимулиране на общините за въвеждане на системата на делегираните бюджети в кметствата	РМС, ЗДБРБ	МФ; НСОРБ	2011 г.		Брой кметства с делегиран бюджет
3. Разработване на механизми за общински контрол на кметствата по прилагане на СДБ	Аналитичен доклад и Нормативна уредба	МФ; НСОРБ	2012 г.	Засилване на контрола по прилагане на СДБ в кметствата	Изготвен доклад
4. Повишаване на административния и управленски капацитет на кметствата за осъществяване на предоставените им правомощия	Информация и обучения	МРРБ; НСОРБ	2010 - 2013 г.	По-добро прилагане на нормативните документи	Брой проведени обучения
5. Насърчаване на кметствата за разкриване на допълнителни приходоизточници	Промяна в нормативната уредба – ЗМДТ	МФ; НСОРБ	2011 г.	По-силна ангажираност и по-качествени услуги	Одобрен от МС проект на ЗИДЗМДТ

Приоритет 3. Създаване на условия за участие на гражданите в процеса на формиране на политики и вземане на решения за местното развитие

Мерки	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Развитие на обществените съвети и регламентирането им като средство за консултиране с гражданите	Анализ и промени в ЗМСМА; обучение и консултации	МРРБ НСОРБ Всички министерства	2012 г.	Стимулиране на гражданското участие при формулиране и изразяване на мнението на местната общност	Изготвен анализ. Одобрен от Министерски съвет проект на ЗМСМА
2. Повишаване капацитета и ролята на училищните настоятелства в контрола и оценката на управлението на държавните и общински училища и детски градини	Закон училищното образование	МОМН НСОРБ	2011 г.	Засилване участието на местната общност в при формиране на местната образователна политика	Одобрен от МС проект на ЗУО
3. Насърчаване участието на гражданите в местното самоуправление чрез използване на формите на пряката демокрация	Промени в Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление	МРРБ НСОРБ	2011 г.	Засилване участието на местната общност	Одобрен от МС проект на ЗИДЗПУГДВМС
4. Разширяване на кръга от актове на	ЗМСМА;	МС	2011 г.	Засилване	Одобрени от МС

общински съвет, които да се приемат след публично обсъждане	Закон за местните финанси	НСОРБ		участието на местната общност	проекти на ЗИД на ЗМСМА и ЗМФ
---	---------------------------	-------	--	-------------------------------	-------------------------------

Мерки за осигуряване на прозрачност и публичност на резултатите от стратегията за децентрализация и програмата за нейното изпълнение	Нормативни промени и действия	Отговорни институции	Срок	Очакван резултат	Индикатор за изпълнение
1. Актуализация на системата от показатели за оценка на ефективността от изпълнението на Стратегията и Програмата за децентрализация	Доклад	СДДУ	2010 г.	Наличие на точна информация за изпълнението на стратегията	Прието решение от СДДУ за актуализация на показателите
2. Разработване на мониторингови доклади за оценка на резултатите от изпълнението на Стратегията и Програмата за децентрализация	Годишни доклади	СДДУ	Годишно 2010 - 2013 г.	Прозрачност и публичност на резултатите от изпълнението на стратегията	Приет от Министерския съвет годишен доклад